

Research Paper

The Relationship between Family Communication Patterns and Cyberbullying with the Mediating Role of Anger Rumination in Adolescents of Khorambid City

Somaye Khosravanian¹, Zakieh Fatahi*²

1. M.A. student of Family counseling, Department of counseling, Faculty of Education and psychology, Islamic Azad University, Marvdassht, Iran

2. Assistant Professor, Department of Islamic Philosophy and Wisdom, Islamic Azad University, Maroodasht, Iran

Received: 2024/11/19

Revised: 2025/08/21

Accepted: 2025/08/24

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.71801/JZVJ.2025.1191036

Keywords:

Family communication patterns, cyberbullying, anger rumination

Abstract

Introduction: The aim of the present study was to examine the relationship between family communication patterns and cyberbullying with the mediating role of anger rumination among adolescents in Khorrambid County.

Methods: This descriptive-correlational study was conducted on all female high school students in Khorrambid County during the 2024 academic year. The sampling method was simple random sampling. According to Klein's (2015) guideline, the sample size should be 10 to 20 times the number of observed variables. Given that the research model included three observed variables, the minimum sample size was estimated between 30 and 60 participants. However, to enhance the precision of path analysis and improve generalizability, 250 students were selected from a population of 767. The instruments used in this study included the Cyberbullying Questionnaire (CBQ, 2011), the Anger Rumination Questionnaire (ARQ, 2001), and the Revised Family Communication Patterns Questionnaire (RFCP, 2004). Data were analyzed using correlation matrix and structural equation modeling (SEM) in Amos software version 24.

Findings: The results showed that the direct effect of the conversation orientation on cyberbullying and anger rumination was negative and significant at the 0.01 level. The direct effect of conformity orientation on cyberbullying and anger rumination was positive and significant at the 0.01 level. The direct effect of anger rumination on cyberbullying was also positive and significant at the 0.01 level. Moreover, conversation orientation had a significant indirect effect on cyberbullying through anger rumination, and conformity orientation also had a significant indirect effect on cyberbullying via anger rumination.

Conclusion: The study shows that family communication styles significantly influence adolescents' anger rumination and cyberbullying. Conversation orientation reduces these behaviors, while conformity orientation increases them. Anger rumination also mediates the link between communication styles and cyberbullying. The findings highlight the importance of open, dialogue-based family interactions to prevent online behavioral issues in teens.

Citation: Khosravanian S, Fatahi Z. The Relationship between Family Communication Patterns and Cyberbullying with the Mediating Role of Anger Rumination in Adolescents of Khorambid City. Quarterly Journal of Women and Society. 2025; 16 (62): 63-75

*Corresponding Author: Zakieh Fatahi

Address: Department of Humanities, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran

Tell: 09177327652

Email: za.fatahi@miau.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

inseparable part of adolescents' lives. These platforms provide extensive opportunities for interaction but simultaneously bring numerous behavioral and social challenges. One of the most significant harms of the virtual space is cyberbullying, defined as a form of intentional and persistent aggression in the digital environment (1). Cyberbullying includes behaviors such as sending threatening messages, publishing personal information, creating fake profiles, and hacking accounts (2). Studies show that cyberbullying has severe negative effects on victims' mental health, potentially leading to anxiety, depression, decreased self-esteem, and even suicide attempts (3).

On the other hand, the family's role in shaping aggressive behaviors, including cyberbullying, is undeniable. Research indicates that family communication patterns can act as a determining factor in preventing or exacerbating aggressive behaviors (4). The Family Communication Patterns Theory states that families are classified based on two dimensions: "conversation orientation" and "conformity orientation." Families with high conversation orientation encourage members to freely express their opinions and feelings, whereas families with high conformity orientation emphasize obedience to shared values and beliefs (5). Studies have shown that chaotic family communication patterns can increase aggressive behaviors, including cyberbullying (6). Besides family communication patterns, anger rumination has gained attention as a mediating variable in the occurrence of aggressive behaviors. Anger rumination is a cognitive process where an individual repeatedly thinks about and mentally replays an anger-provoking experience. This process not only increases the intensity and duration of anger but can also lead the individual toward aggressive behaviors (7). Research evidence indicates that anger rumination can strengthen the relationship between inefficient family communication patterns and aggression, including cyberbullying (8).

Given the importance of this issue, the present study aimed to examine the relationship between family communication patterns and cyberbullying with the mediating role of anger rumination among adolescents. This study seeks to identify effective family communication patterns and cognitive mechanisms related to anger rumination and their impact on cyberbullying to provide strategies to reduce this harmful behavior in the virtual space. Therefore, this research was conducted to investigate the relationship between family communication patterns and cyberbullying with the mediating role of anger rumination among female adolescents in Khorrambid County.

Methods

This correlational-descriptive study employed Structural Equation Modeling (SEM) to test the hypothesized relationships. The population included all female high school students in Khorrambid County (N=767) during the 2023-2024 academic year. Using simple random sampling, 250 participants were selected, exceeding the minimum recommended sample size for SEM. Inclusion criteria included at least six months of social media activity and informed consent. Data were collected through three validated questionnaires measuring family communication patterns, cyberbullying, and anger rumination. Data analysis involved descriptive statistics, normality tests, correlation analysis, and SEM using SPSS 26 and AMOS 24 software. Model fit was evaluated using indices such as CFI, RMSEA, GFI, and Chi-square/df.

Findings

The sample consisted of girls aged 13 to 17. Descriptive statistics confirmed normal distribution of variables. Correlation analysis indicated significant relationships among conversation orientation, conformity orientation, anger rumination, and cyberbullying. SEM results showed a significant negative direct effect of conversation orientation on cyberbullying and anger rumination, and a significant positive effect of conformity orientation on both anger rumination and cyberbullying. Anger rumination had a significant positive direct effect on cyberbullying. Mediation analysis

confirmed that anger rumination partially mediated the relationship between family communication patterns and cyberbullying. Model fit indices indicated an acceptable fit.

Estimates Variables	Standardized parameter	t	significant level
The direct effect of dialogue orientation on:			
cyber bullying	-.112	-4.15	<.01
Rumination of anger	-.117	-9.04	<.01
The direct effect of conformity orientation on:			
cyber bullying	.116	5.57	<.01
Rumination of anger	.122	7.98	<.01
The direct effect of anger rumination on:			
cyber bullying	.111	3.97	<.01

Discussion

Findings suggest that family environments characterized by open communication (conversation orientation) protect adolescents from cyberbullying by reducing anger rumination, fostering emotional regulation and empathy. Conversely, families with high conformity orientation tend to suppress emotional expression, increasing internal conflicts, anger rumination, and consequently cyber-aggressive behaviors. These results align with previous research emphasizing the importance of family communication in adolescent behavioral outcomes. The mediating role of anger rumination highlights cognitive-emotional mechanisms linking family dynamics and cyberbullying, underscoring the need for interventions targeting emotion regulation and communication skills in families.

Conclusion

The study underscores the significant role of family communication patterns in predicting cyberbullying among adolescent girls, mediated by anger rumination. Promoting open dialogue and reducing conformity pressures in families may decrease adolescents' aggressive online behaviors. Educational programs focused on enhancing communication skills and emotional regulation are recommended for prevention.

Ethical Considerations

Ethical approval was obtained from the Islamic Azad University, Marvdasht branch Ethics Committee (ID: IR.IAU.M.REC.1402.117). Informed consent was secured from all participants and their guardians. Confidentiality and voluntary participation were strictly ensured, with participants free to withdraw at any time without consequences.

Compliance with ethical guidelines

The study adhered to ethical standards set by the American Psychological Association and the Iranian Psychological Association. Confidentiality, participants' psychological wellbeing, and data integrity were prioritized throughout the research process.

Funding

The research and publication costs were fully funded by the authors, with no external financial support.

Authors' contributions

This article is derived from the first author's master's thesis under the supervision of the second author. The first author conducted the study, while the second author provided guidance and review and data analysis.

Conflicts of interest

The authors declare no conflicts of interest related to this study. The research was conducted independently without any personal or organizational bias.

مقاله پژوهشی

رابطه الگوهای ارتباط خانواده و قلدری سایبری با نقش واسطه ای نشخوار خشم در نوجوانان شهرستان خرمید

سمیه خسروانیان^۱، ذکيه فتاحی^{۲*}

۱. دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده، گروه مشاوره، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

۲. گروه علوم انسانی واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

چکیده

هدف: هدف این پژوهش بررسی رابطه الگوهای ارتباط خانواده و قلدری سایبری با نقش واسطه ای نشخوار خشم در نوجوانان شهرستان خرمید بود.

روش: روش این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهرستان خرمید که در سال تحصیلی ۱۴۰۳ مشغول به تحصیل بودند. روش نمونه گیری در این پژوهش، نمونه گیری تصادفی ساده است. بر اساس معیار کلاين (۲۰۱۵)، حجم نمونه باید ۱۰ تا ۲۰ برابر تعداد متغیرهای مشاهده شده باشد. با توجه به اینکه مدل پژوهش دارای ۳ متغیر مشاهده شده است، حداقل حجم نمونه بین ۳۰ تا ۶۰ نفر تعیین می شود. با این حال، برای افزایش دقت تحلیل مسیر و ارتقای قابلیت تعمیم پذیری نتایج، تعداد ۲۵۰ نمونه از جامعه ۷۶۷ نفری انتخاب شده است. ابزارهای پژوهش شامل پرسش نامه قلدری سایبری (CBQ, 2011)، پرسش نامه نشخوار خشم (ARQ, 2001) و پرسش نامه الگوهای ارتباطی خانواده (RFCP, 2004) بود. تحلیل داده ها با استفاده از ماتریس همبستگی و مدل یابی معادلات ساختاری (SEM) در نرم افزار Amos نسخه ۲۴ انجام شد.

یافته ها: نتایج نشان داد که اثر مستقیم و منفی بعد گفت و شنود بر قلدری سایبری و نشخوار خشم در سطح ۰/۰۱ معنی دار می باشد. اثر مستقیم و مثبت بعد همنوایی بر قلدری سایبری و نشخوار خشم در سطح ۰/۰۱ معنی دار می باشد. اثر مستقیم و مثبت نشخوار خشم بر قلدری سایبری در سطح ۰/۰۱ معنی دار می باشد. بعد گفت و شنود از راه نشخوار خشم بر قلدری سایبری دارای اثری غیرمستقیم و معنی دار است و همچنین، بعد همنوایی از راه نشخوار خشم بر قلدری سایبری دارای اثری غیرمستقیم و معنی دار است.

نتیجه: یافته های این پژوهش حاکی از آن است که سبک های ارتباطی خانواده تأثیری معنادار بر بروز نشخوار خشم و قلدری سایبری در نوجوانان دارند. بعد گفت و شنود با اثر مستقیم و منفی، منجر به کاهش نشخوار خشم و قلدری سایبری می شود، در حالی که بعد همنوایی با اثر مستقیم و مثبت، این دو متغیر را افزایش می دهد. همچنین، نشخوار خشم نقش میانجی معناداری در رابطه بین ابعاد جهت گیری ارتباطی خانواده و قلدری سایبری ایفا می کند. نتایج بدست آمده بر اهمیت ارتقاء ارتباطات باز و گفت و محور در خانواده و پرهیز از سبک های مبتنی بر همنوایی در پیشگیری از آسیب های رفتاری نوجوانان در فضای مجازی تأکید دارند.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۲۹

تاریخ داوری: ۱۴۰۴/۰۵/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۲

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.71801/JZVJ.2025.1191036

واژه های کلیدی:

الگوهای ارتباط خانواده، قلدری سایبری، نشخوار خشم

* نویسنده مسئول: ذکيه فتاحی

نشانی: گروه علوم انسانی واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

تلفن: ۰۹۱۷۷۳۲۷۶۵۲

پست الکترونیکی: za.fattahi@miau.ac.ir

مقدمه

با گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات، شبکه‌های اجتماعی مجازی به بخش جدایی‌ناپذیر زندگی نوجوانان تبدیل شده‌اند. این فضا امکان تعاملات گسترده‌ای را فراهم کرده، اما هم‌زمان چالش‌های رفتاری و اجتماعی متعددی را نیز به همراه داشته است. یکی از مهم‌ترین آسیب‌های فضای مجازی، قلدری سایبری است که به‌عنوان نوعی پرخاشگری عمدی و مداوم در فضای دیجیتال تعریف می‌شود (۱)؛ قلدری سایبری شامل رفتارهایی مانند ارسال پیام‌های تهدیدآمیز، انتشار اطلاعات شخصی، ایجاد پروفایل‌های جعلی و هک کردن حساب‌های کاربری است (۲). تحقیقات نشان می‌دهند که قلدری سایبری تأثیرات منفی شدیدی بر سلامت روانی قربانیان دارد و می‌تواند منجر به اضطراب، افسردگی، کاهش عزت‌نفس و حتی اقدام به خودکشی شود (۳). از سوی دیگر، نقش خانواده در شکل‌گیری رفتارهای پرخاشگرانه، از جمله قلدری سایبری، انکارناپذیر است. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که الگوهای ارتباطی درون خانواده می‌توانند به‌عنوان یک عامل تعیین‌کننده در پیشگیری یا تشدید رفتارهای پرخاشگرانه عمل کنند (۴).

نظریه الگوهای ارتباطی خانواده بیان می‌کند که خانواده‌ها بر اساس دو بُعد «گفت‌و شنود» و «همنوایی» در تعاملات خود طبقه‌بندی می‌شوند. خانواده‌هایی که دارای جهت‌گیری گفت‌و شنود بالایی هستند، تمایل دارند که اعضای خانواده را به بیان آزادانه نظرات و احساسات‌شان تشویق کنند. در مقابل، خانواده‌هایی با جهت‌گیری همنوایی بالا بر تبعیت از ارزش‌ها و عقاید مشترک تأکید دارند (۵).

مطالعات نشان داده‌اند که الگوهای ارتباطی آشفته در خانواده می‌توانند به افزایش رفتارهای پرخاشگرانه از جمله قلدری سایبری منجر شوند (۶). افزون بر الگوهای ارتباطی خانواده، نشخوار خشم به‌عنوان یک متغیر میانجی در بروز رفتارهای پرخاشگرانه مورد توجه قرار گرفته است. نشخوار خشم فرایندی شناختی است که در آن فرد بارها و بارها تجربه خشمگینانه فکر کرده و آن را در ذهن خود مرور می‌کند. این فرایند نه تنها شدت و مدت خشم را افزایش می‌دهد، بلکه می‌تواند فرد را به سمت رفتارهای پرخاشگرانه سوق دهد (۷).

شواهد پژوهشی نشان داده‌اند که نشخوار خشم می‌تواند رابطه بین الگوهای ارتباطی ناکارآمد خانواده و پرخاشگری، از جمله قلدری سایبری، را تقویت کند (۸).

با توجه به اهمیت این موضوع، این پژوهش با هدف بررسی رابطه الگوهای ارتباطی خانواده و قلدری سایبری با نقش واسطه‌ای نشخوار خشم در نوجوانان انجام شده است. این مطالعه می‌کوشد تا با شناسایی الگوهای ارتباطی مؤثر در خانواده،

- سازوکارهای شناختی مرتبط با نشخوار خشم و تأثیر آن‌ها بر قلدری سایبری، راهکارهایی برای کاهش این رفتار مخرب در فضای مجازی ارائه دهد؛ بنابراین، این پژوهش باهدف بررسی ارتباط الگوهای ارتباط خانواده و قلدری سایبری با نقش واسطه‌ای نشخوار خشم در نوجوانان شهرستان خرمبید انجام گرفت. فرضیه‌های این پژوهش عبارتند از:
۱. بعد گفت و شنود از راه نشخوار خشم بر قلدری سایبری دارای اثری غیرمستقیم و معنی‌دار است.
 ۲. بعد همنوایی از راه نشخوار خشم بر قلدری سایبری دارای اثری غیرمستقیم و معنی‌دار است.
 ۳. بعد گفت و شنود بر قلدری سایبری دارای اثر مستقیم و معنی‌دار است.
 ۴. بعد گفت و شنود بر نشخوار خشم دارای اثر مستقیم و معنی‌دار است.
 ۵. بعد همنوایی بر قلدری سایبری دارای اثر مستقیم و معنی‌دار است.
 ۶. بعد همنوایی بر نشخوار خشم دارای اثر مستقیم و معنی‌دار است.
 ۷. نشخوار خشم بر قلدری سایبری دارای اثر مستقیم و معنی‌دار است.

روش پژوهش و ابزار پژوهش

نوع پژوهش

این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی است که به‌صورت مدل‌یابی معادلات ساختاری (SEM) انجام شده است. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها، میدانی بشمار می‌رود.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهرستان خرمبید در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ است. بر اساس گزارش‌های آموزش و پرورش، تعداد کل دانش‌آموزان این مقطع در شهرستان ۷۶۷ نفر بوده است.

روش برآورد حجم نمونه و تعداد نمونه

حجم نمونه با توجه به روش کلاین (۲۰۱۵) برای مدل‌یابی معادلات ساختاری تعیین شد (۹). کلاین پیشنهاد می‌کند که تعداد نمونه حداقل ۱۰ تا ۲۰ برابر تعداد متغیرهای مشاهده‌شده باشد. با توجه به اینکه مدل پژوهش دارای ۳ متغیر مشاهده‌شده است، حداقل حجم نمونه ۳۰ تا ۶۰ نفر تعیین می‌شود. با این حال، برای

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

۱. آمار توصیفی: برای بررسی میانگین، انحراف معیار و توزیع فراوانی داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ استفاده شد.
۲. بررسی مفروضات مدل‌یابی معادلات ساختاری: آزمون‌های کولموگروف - اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده‌ها و آزمون هم‌خطی واریانس‌ها انجام شد.
۳. تحلیل مسیر و مدل‌یابی معادلات ساختاری (SEM): داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار AMOS نسخه ۲۴ تحلیل شد. ضرایب مسیر مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرها محاسبه شد.
۴. بررسی برازش مدل: از شاخص‌های CFI، RMSEA، GFI و Chi-square/df برای بررسی برازش مدل استفاده شد.

ابزار پژوهش

الف) پرسش‌نامه قلدری سایبری

- این پرسش‌نامه توسط پاتچین و هیندوجا (۲۰۱۱) (۱۰) با هدف سنجش قلدری سایبری و قلدری سنتی در نوجوانان طراحی شد که دارای ۲ خرده مقیاس با عنوان و سؤالات زیر است:
- عامل نخست: قلدری سنتی: ۱۰ سؤال: ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹ و ۱۰.

عامل دوم: قلدری سایبری: ۵ سؤال: ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵. نمرات خرده مقیاس‌ها به یکدیگر وابسته هستند و پرسش‌نامه دارای نمره کل می‌باشد. نمره ۳-گذاری این پرسش‌نامه استفاده از طیف لیکرت ۴ درجه‌ای است به این صورت که به پاسخ بندرت یا هرگز نمره ۱، دو یا سه بار در ماه گذشته نمره ۲، یک یا دو بار در هفته نمره ۳ و تقریباً هر روز نمره ۴ تعلق می‌گیرد. در کل پرسش‌نامه کم‌ترین نمره مقیاس ۱۵ و بیش‌ترین نمره ۶۰ در خرده مقیاس قلدری سایبری کم‌ترین نمره ۵ و بیش‌ترین نمره ۲۰ و در خرده مقیاس قلدری سنتی کم‌ترین نمره ۱۰ و بیش‌ترین نمره ۴۰ است. در این پرسش‌نامه کسب نمره بالا نشان‌دهنده قلدری سطح بالا در آزمون شونده است.

در پژوهش پاتچین و هیندوجا در سال ۲۰۱۱ پایایی این پرسش‌نامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای کل پرسش‌نامه ۰/۸۸ گزارش شد. در پژوهش ایشان بررسی روایی سازه ساختار این پرسش‌نامه به صورت دو عامل قلدری سایبری و قلدری سنتی مورد تأیید قرار گرفت. در پژوهش بیرامی و همکاران (۱۳۹۲) (۱۱) آلفای کرونباخ قلدری کلی ۰/۸۱، قلدری سنتی ۰/۷۱ و قلدری سایبری ۰/۷۵ بیان شده است؛ روایی این پرسش‌نامه در این پژوهش با شیوه صوری مورد تأیید قرار گرفت و ضریب پایایی برای این پرسش‌نامه ۰/۸۲ محاسبه شد.

افزایش دقت تحلیل مسیر و اطمینان از برازندگی مدل، ۲۵۰ نفر به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند.

روش نمونه‌گیری

نمونه‌گیری به روش تصادفی ساده انجام شد. ابتدا لیستی از دانش‌آموزان جامعه هدف تهیه و سپس نمونه‌ها به‌صورت تصادفی از میان آن‌ها انتخاب شدند.

معیارهای ورود

۱. دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم
۲. داشتن حداقل ۶ ماه سابقه فعالیت در شبکه‌های اجتماعی
۳. رضایت دانش‌آموز و اولیای او برای شرکت در پژوهش

معیارهای خروج

۱. داشتن سابقه اختلالات روان‌شناختی تشخیص داده‌شده
۲. عدم تکمیل پرسش‌نامه به‌صورت کامل
۳. نداشتن دسترسی به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی

روش اجرای پژوهش

۱. پس از کسب مجوزهای لازم، پژوهشگر به مدارس مراجعه و اهداف پژوهش را برای مدیران و دانش‌آموزان توضیح داد.
۲. دانش‌آموزان داوطلب که معیارهای ورود را داشتند، با دریافت رضایت‌نامه از والدین، وارد مطالعه شدند.
۳. پرسش‌نامه‌های پژوهش به‌صورت حضوری در کلاس‌ها بین دانش‌آموزان توزیع شد. برای اطمینان از صحت داده‌ها، توضیحات لازم درباره نحوه تکمیل پرسش‌نامه ارائه شد.
۴. پس از تکمیل پرسش‌نامه‌ها، داده‌ها گردآوری و در نرم‌افزارهای آماری وارد شدند.

ملاحظات اخلاقی

برای رعایت اصول اخلاقی، اقدامات زیر انجام شد:

۱. اخذ مجوز از آموزش و پرورش شهرستان خرم‌بید برای اجرای پژوهش در مدارس
۲. کسب رضایت‌نامه کتبی از دانش‌آموزان و اولیای آن‌ها مبنی بر مشارکت داوطلبانه در پژوهش
۳. تضمین محرمانگی اطلاعات و ناشناس ماندن پاسخ‌دهندگان.
۴. حق انصراف در هر مرحله از پژوهش بدون هیچ‌گونه پیامد منفی

ب) پرسشنامه الگوهای ارتباطی خانواده

پرسشنامه تجدید نظر شده الگوهای ارتباطی خانواده (RFCP) در سال ۲۰۰۴ توسط کوئرنر و فیتزپاتریک (۱۲)، ساخته شده و دارای ۲۶ آیتم پنج گزینه‌ای از کاملاً موافقم (نمره پنج) تا کاملاً مخالفم (نمره یک)، در زمینه ارتباطات خانوادگی است. این ابزار جهت گیری گفت و شنود و جهت گیری هم‌نوایی خانواده را که به ترتیب ۱۵ گزاره نخست و ۱۱ گزاره بعدی را تشکیل می‌دهند مورد سنجش قرار می‌دهد. کوئرنر و فیتزپاتریک اعتبار (ضریب آلفای کرونباخ) مقیاس را ۰/۸۹ (دامنه ۰/۹۲ تا ۰/۸۴) برای بعد گفت و شنود و ۰/۷۹ (دامنه ۰/۸۴ تا ۰/۷۳) برای بعد هم‌نوایی گزارش کرد. کوروش نیا (۱۳) برای بعد گفت و شنود آلفای ۰/۸۷ و برای بعد هم‌نوایی آلفای ۰/۸۱ گزارش داد. هم‌چنین، کوئرنر و فیتزپاتریک این پرسشنامه را دارای روایی مطلوب از هر سه دیدگاه محتوایی، ملاکی و سازه می‌دانند. کوروش نیا با استفاده از روش تحلیل عاملی و همسانی درونی، روایی مطلوبی برای این ابزار گزارش کرده است، ولی ارزش ویژه دو عامل گفت و شنود و هم‌نوایی را در تحلیل عاملی به ترتیب ۶/۴۸ و ۳/۲۶ گزارش کرد که ۳۷/۴۳٪ واریانس مقیاس را ارزیابی می‌کرد. ضریب همبستگی ابعاد با نمره کل نیز به ترتیب ۰/۷۵ و ۰/۴۴ بودند. روایی این پرسشنامه در این پژوهش با شیوه صوری مورد تایید قرار گرفت و ضریب پایایی برای این پرسشنامه ۰/۷۹ محاسبه شد.

ج) پرسشنامه نشخوار خشم

پرسشنامه نشخوار فکری خشم: این مقیاس توسط سوکودولسکی و همکاران (۲۰۰۱) (۱۴) ساخته شده است و تمایل به تفکر درباره موقعیت‌های برانگیزاننده خشم موجود و یادآوری دوره‌های خشم در گذشته را اندازه می‌گیرد. این مقیاس شامل ۱۹ آیتم و ۴ عامل است. چهار زیر مقیاس نشخوار خشم شامل پس فکری خشم، افکار تلافی‌جویانه (انتقام)، خاطره‌های خشم و شناختن علل در اندازه‌های چهار درجه‌ای لیکرات از نمره یک (خیلی کم) تا نمره چهار (خیلی زیاد) سنجیده می‌شود. همسانی

درونی مقیاس بر اساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ و ضریب پایایی آزمون دوباره آن، در یک دوره یک‌ماهه ۰/۷۷ گزارش شده است. ساکودولسکی و همکاران (۲۰۰۱) نمره‌های بالاتر در زیر مقیاس افکار تلافی‌جویانه برای مردان (میانگین = ۱/۸۸، انحراف معیار = ۰/۵۹) در مقایسه با زنان (میانگین = ۱/۵۷ و انحراف معیار = ۰/۵۲) گزارش کردند. سایر نمره‌ها در مورد دو جنس مشابه بودند.

نمره‌های بالا در مقیاس نشان‌دهنده آمادگی بیش‌تر برای نشخوار خشم است (۱۵). بشارت (۱۳۹۷) (۱۶) ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی نشخوار خشم را در چند پژوهش مورد تأیید قرار دادند. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه در هر یک از مقیاس‌های نشخوار خشم (نمره کل)، پس فکری خشم، افکار تلافی‌جویانه، خاطره‌های خشم و شناختن علت‌ها در مورد یک نمونه ۸۳۳ نفری دانشجویان به ترتیب: ۰/۹۵، ۰/۸۹، ۰/۸۳، ۰/۸۷، ۰/۷۸ محاسبه شد که نشانه همسانی درونی خوب است. روایی این پرسشنامه در این پژوهش با شیوه صوری مورد تایید قرار گرفت و ضریب پایایی برای این پرسشنامه ۰/۸۸ محاسبه شد.

یافته‌های پژوهش

در این بخش، نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل داده‌های پژوهش ارائه می‌شود. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌های مورد بررسی شامل سن که بین ۱۳ تا ۱۷ سال بود و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی بود. آماره‌های توصیفی شامل کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش می‌باشد. پس از بررسی مفروضات آماری، یافته‌های مربوط به آزمون‌های استنباطی ارائه شده که شامل همبستگی بین متغیرها، مدل‌یابی معادلات ساختاری (SEM) و ضرایب مسیر بین متغیرهای پژوهش است. درنهایت، نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش تفسیر و میزان برازش مدل پیشنهادی بررسی می‌شود.

جدول ۱. شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	کجی	کشیدگی
جهت گیری گفت و شنود	-۰/۳۰۵	۰/۴۴۵
جهت گیری هم‌نوایی	-۱/۳۵۲	۰/۶۵۷
قلدری سایبری	۱/۱۲۱	۰/۷۷۴
نشخوار خشم	-۰/۰۵۵	۰/۷۳۲

با توجه به مقادیر بدست آمده در جدول ۱ کجی و کشیدگی برای متغیرهای پژوهش که تقریباً بین ۲- و ۲+ قرار دارد، توزیع

قلدری سایبری (۰/۱۷۱) است. در این پژوهش برای بررسی اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای موثر بر آماده شدن برای آزمون مدل فرضی براساس پیشینه نظری و تجربی طراحی شد. هم‌چنین، بررسی هم‌زمان فرضیه‌ها در قالب مدل اولیه صورت می‌گیرد. برای ارزیابی مدل فرضی این پژوهش، ابتدا با استفاده از روش پیشینه احتمال به برآورد پارامترها می‌پردازیم.

تمامی متغیرها نرمال است؛ بنابراین، می‌توان جهت تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش از ماتریس همبستگی و مدل‌یابی معادلات ساختاری و مدل تحلیل مسیر استفاده کرد. از آنجایی که پایه و اساس مطالعات تحلیل مسیر همبستگی بین متغیرها می‌باشد ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش آورده می‌شود. جدول ۲ نشان داد که بیش‌ترین رابطه متغیرهای پژوهش بر نشخوار خشم مربوط به جهت گیری همنوایی (۰/۲۵۱) و کم‌ترین رابطه متغیرهای پژوهش بر نشخوار خشم مربوط به

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	برآوردها	پارامتر استاندارد شده	t	سطح معنی‌داری
اثر مستقیم جهت گیری گفت و شنود بر:	-	-	-	-
قلدری سایبری	-۰/۱۲	-	-	-۰/۱۲
نشخوار خشم	-۰/۱۷	-۰/۰۱	-	-۰/۱۸
اثر مستقیم جهت گیری همنوایی بر:	-	-	-	-
قلدری سایبری	۰/۱۶	-	-	۰/۱۶
نشخوار خشم	۰/۲۲	۰/۰۲	-	۰/۲۴
اثر مستقیم نشخوار خشم بر:	-	-	-	-
قلدری سایبری	۰/۱۱	-	-	۰/۱۱

پژوهش در ارتباط با اثر مستقیم جهت گیری همنوایی بر قلدری سایبری تایید می‌شود، اثر مستقیم و مثبت جهت گیری همنوایی بر نشخوار خشم برابر با ۰/۲۲ است که این مقدار با $(t=۷/۹۸)$ در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار می‌باشد. بنابراین، فرضیه چهارم پژوهش در ارتباط با اثر مستقیم جهت گیری همنوایی بر نشخوار خشم تایید می‌شود، اثر مستقیم و مثبت نشخوار خشم بر قلدری سایبری برابر با ۰/۱۱ است که این مقدار با $(t=۳/۹۷)$ در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار می‌باشد. بنابراین، فرضیه پنجم پژوهش در ارتباط با اثر مستقیم نشخوار خشم بر قلدری سایبری تایید می‌شود. در ادامه به بحث و بررسی سایر فرضیه‌ها در قالب اثرات غیر مستقیم پرداخته می‌شود.

نتایج جدول ۳ نشان داد که اثر مستقیم و منفی جهت گیری گفت و شنود بر قلدری سایبری برابر با ۰/۱۲- است که این مقدار با $(t=-۴/۱۵)$ در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار می‌باشد. بنابراین، فرضیه نخست پژوهش در ارتباط با اثر مستقیم جهت گیری گفت و شنود بر قلدری سایبری تایید می‌شود، اثر مستقیم و منفی جهت گیری گفت و شنود بر نشخوار خشم برابر با ۰/۱۷- است که این مقدار با $(t=-۶/۰۴)$ در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار می‌باشد. بنابراین، فرضیه دوم پژوهش در ارتباط با اثر مستقیم جهت گیری گفت و شنود بر نشخوار خشم تایید می‌شود، اثر مستقیم و مثبت جهت گیری همنوایی بر قلدری سایبری برابر با ۰/۱۶- است که این مقدار با $(t=۵/۵۷)$ در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار می‌باشد. بنابراین، فرضیه سوم

جدول ۳. ضرایب استاندارد شده اثرات مستقیم، غیرمستقیم و اثرات کل متغیرها

متغیرها	۱	۲	۳	۴
جهت گیری گفت و شنود	۱			
جهت گیری همنوایی	۰/۰۴۷	۱		
قلدری سایبری	**۰/۱۲۷	**۰/۱۶۶	۱	
نشخوار خشم	**۰/۱۹۴	**۰/۲۵۱	**۰/۱۷۱	۱

مستقیم مربوط به نشخوار خشم بر قلدری سایبری (۰/۱۱) است افزون بر این بیش‌ترین اثر غیرمستقیم مربوط به تاثیر جهت گیری

نتایج جدول ۳ نشان داد که بیش‌ترین اثر مستقیم مربوط به جهت گیری همنوایی بر نشخوار خشم (۰/۲۲) و کم‌ترین اثر

گفت و شنود بر نشخوار خشم (۰/۰۱) و کمترین اثر غیرمستقیم مربوط به تاثیر جهت گیری همنوایی بر نشخوار خشم (۰/۰۲) می باشد در نهایت، بیشترین اثر کل مربوط به تاثیر جهت گیری همنوایی بر نشخوار خشم (۰/۲۴) و کمترین اثر کل مربوط به قلدری سایبری بر نشخوار خشم (۰/۱۱) است. در این پژوهش نقش میانجی گری نشخوار خشم در رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده و قلدری سایبری با استفاده از مدل یابی معادلات ساختاری و روش بوت استرپ مورد بررسی قرار گرفت. ابتدا مسیر مستقیم الگوهای ارتباطی خانواده و قلدری سایبری بررسی شد که این رابطه بدون وجود میانجی معنا دار شد و سپس مسیرهای غیر

مستقیم بررسی شد. نتایج نشان داد که جهت گیری گفت و شنود از راه نشخوار خشم بر قلدری سایبری ($T = -2/87$ و $\beta = 0/01$)، دارای اثری غیرمستقیم و معنی دار است هم چنین، نتایج نشان داد که جهت گیری همنوایی از راه نشخوار خشم بر قلدری سایبری ($T = 3/23$ و $\beta = 0/02$)، دارای اثری غیرمستقیم و معنی دار است در جدول ۳ واریانس تبیین شده متغیرهای پژوهش آورده شده است. نتایج جدول ۴ نشان می دهد که بیشترین میزان واریانس تبیین شده مربوط به نشخوار خشم (۰/۱۱) و کمترین میزان واریانس تبیین شده مربوط به قلدری سایبری (۰/۰۴) است.

جدول ۴. واریانس تبیین شده متغیرهای پژوهش

متغیر	واریانس تبیین شده در مدل
۱ قلدری سایبری	۰/۰۴
۲ نشخوار خشم	۰/۱۱

این مقادیر، نشان دهنده برازندگی قابل قبول است افزون بر این مقادیر شاخص های برازش (GFI)، (AGFI)، (CFI) به ترتیب برابر (۰/۹۱۹)، (۰/۹۸۹)، (۰/۹۹۱) است و چون این مقادیر همگی از ۰/۹ بزرگ تر می باشد نشان دهنده برازندگی قابل قبول است. در نهایت، از آنجایی که مقدار RMSEA برابر ۰/۰۳۷ می باشد بنابراین، دارای مدل داری برازندگی خوب می باشد در ادامه نمودار مسیر مدل برازش شده همراه با پارامترهای برآورد شده (مقادیر استاندارد) ارائه شده است.

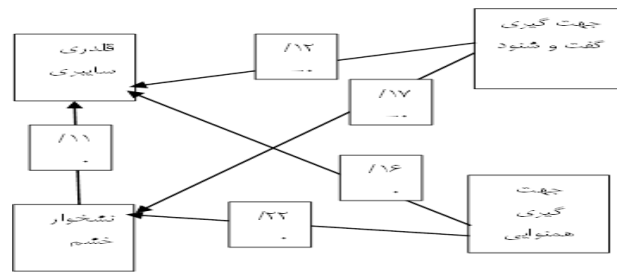
برای بررسی برازندگی مدل از شاخص های برازندگی استفاده شده است. بطور کلی از میان مشخصه های برازندگی متنوعی که وجود دارد، در این پژوهش شاخص های برازش x^2/df ، RMSEA، CFI، GFI و AGFI گزارش می شود در جدول ۵ مشخصه های برازندگی مدل ارائه شده است. مقادیر جدول ۵ نشان داد که مقدار کای اسکوتر (۲/۵۵۱)، درجه آزادی (۱) و مقدار P برابر ۰/۱۱۰ است. چون مقدار آماره x^2/df کمتر از ۳ و مقدار P بزرگ تر از ۰/۰۵ است بنابراین،

جدول ۵. مشخصه های نکویی برازندگی مدل

مشخصه	برآورد
نسبت مجذور کای	۲/۵۵۱
درجه آزادی	۱
ارزش P	۰/۱۱۰
شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)	۰/۹۹۱
شاخص نکویی برازش (GFI)	۰/۹۱۹
شاخص تعدیل شده نکویی برازش (AGFI)	۰/۹۸۹
جزر برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA)	۰/۰۳۷

مقادیر جدول ۵ نشان داد که مقدار کای اسکوتر (۲/۵۵۱)، درجه آزادی (۱) و مقدار P برابر ۰/۱۱۰ است. چون مقدار آماره x^2/df کمتر از ۳ و مقدار P بزرگ تر از ۰/۰۵ است بنابراین، این مقادیر، نشان دهنده برازندگی قابل قبول است افزون بر این مقادیر شاخص های برازش (GFI)، (AGFI)، (CFI) به ترتیب برابر

۰/۹۱۹)، (۰/۹۸۹)، (۰/۹۹۱) است و چون این مقادیر همگی از ۰/۹ بزرگ تر می باشد نشان دهنده برازندگی قابل قبول است. در نهایت، از آنجایی که مقدار RMSEA برابر ۰/۰۳۷ می باشد بنابراین، دارای مدل داری برازندگی خوب می باشد در ادامه نمودار مسیر مدل برازش شده همراه با پارامترهای برآورد شده (مقادیر استاندارد) ارائه شده است.

نمودار ۱. مسیر و برآورد پارامترهای استاندارد مدل

بحث و نتیجه گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که بعد «گفت‌وشنود» خانواده با قلدری سایبری و نشخوار خشم رابطه‌ای منفی و معنادار دارد. این نتیجه بیانگر نقش کلیدی خانواده در پیشگیری از رفتارهای پرخطر و ناسازگارانه در نوجوانان است. خانواده‌هایی که گفت‌وشنود در آن‌ها رایج است، فضایی امن و حمایتی فراهم می‌کنند که نوجوانان در آن می‌توانند احساسات خود را آزادانه ابراز کرده و حمایت هیجانی دریافت کنند. در چنین محیط‌هایی، فرزندان یاد می‌گیرند چگونه خشم خود را مدیریت کرده، با دیگران همدلی کنند و به جای پرخاشگری، از راهبردهای سازگارانه برای حل تعارض استفاده کنند (۱۷).

مطالعات اخیر نیز این یافته را تأیید می‌کنند؛ برای مثال، پژوهش زنک و همکاران (۲۰۲۲) نشان داد که گفت‌وگوی باز و صادقانه در خانواده نقش محافظتی در برابر گرایش نوجوانان به پرخاشگری آنلاین دارد. (۱۸). همچنین، یافته‌های پژوهش لیو و همکاران (۲۰۲۱) نیز نشان داد که سبک‌های ارتباطی حمایتی خانواده، توان تنظیم هیجان را در نوجوانان ارتقا می‌دهد و از بروز نشخوار ذهنی منفی می‌کاهد. (۱۹)

در مقابل، یافته‌ها بیانگر آن بود که بعد «همنوایی» خانواده رابطه‌ای مثبت و معنادار با قلدری سایبری و نشخوار خشم دارد. خانواده‌های دارای جهت‌گیری همنوایی، به‌جای تشویق به بیان آزادانه نظرات، بر اطاعت، تبعیت و همسان‌سازی تأکید می‌کنند که این امر می‌تواند موجب سرکوب هیجانات، کاهش خودابرازی و افزایش تعارض‌های درونی در نوجوانان شود. این فضای بسته، زمینه بروز خشم‌های فروخورده و در ادامه، نشخوار ذهنی درباره‌ی ناعدالتی‌ها و تجربه‌های منفی را فراهم می‌کند.

مطابق با نتایج پژوهش ونگ و همکاران (۲۰۲۰)، خانواده‌هایی با ساختار اقتدارگرایانه و کنترل‌گرایانه، گرایش بیشتری به بروز خشم مزمن و پرخاشگری پنهان در نوجوانان دارند که زمینه‌ساز قلدری سایبری است. (۲۰) همچنین، پژوهش ایرانی کریمی و همکاران (۱۴۰۰) نیز نشان داد که جهت‌گیری همنوایی در

خانواده‌های سنتی با سطوح بالاتری از پرخاشگری در فضای مجازی مرتبط است. (۲۱)

افزون بر این، نتایج نشان داد که نشخوار خشم نقش واسطه‌ای معناداری در ارتباط بین ابعاد ارتباط خانواده و قلدری سایبری ایفا می‌کند، یعنی محیط خانوادگی ناسالم می‌تواند با افزایش گرایش به نشخوار خشم، احتمال رفتارهای پرخاشگرایانه سایبری را در نوجوانان افزایش دهد. طبق نظریه تنظیم هیجانی، زمانی که افراد نتوانند به‌صورت سازگارانه احساسات منفی خود را پردازش کنند، بیش‌تر در معرض افکار چرخان و انتقام‌جویانه قرار می‌گیرند که می‌تواند به کنش‌هایی چون قلدری منجر شود (۲۲).

پژوهش‌های بین‌المللی، مانند مطالعه مارتین و والانس (۲۰۲۵) نشان داده‌اند که نشخوار خشم با افزایش پرخاشگری کلامی در شبکه‌های اجتماعی ارتباط دارد (۲۳). یافته‌های مطالعه‌ی زو و همکاران (۲۰۲۰) نیز حاکی از آن است که نوجوانانی که فاقد مهارت‌های تنظیم هیجانی و خودابرازی هستند، بیش از سایرین درگیر رفتارهای قلدرانه‌ی آنلاین می‌شوند (۲۴).

در مجموع، نتایج این پژوهش ضمن همسویی با یافته‌های نظری و تجربی پیشین، بر اهمیت نقش الگوهای ارتباطی خانواده در پیش‌بینی و پیشگیری از نشخوار خشم و قلدری سایبری تأکید دارد. لذا پیشنهاد می‌شود که آموزش مهارت‌های ارتباطی به والدین و طراحی برنامه‌های مداخله‌ای مبتنی بر تقویت سبک‌های ارتباطی باز، مورد توجه سیاست‌گذاران آموزشی و متخصصان سلامت روان قرار گیرد.

یافته‌های این پژوهش نشان داد که الگوهای ارتباطی خانواده، نقشی تعیین‌کننده در بروز یا پیشگیری از قلدری سایبری در نوجوانان ایفا می‌کنند و این رابطه از راه متغیر میانجی «نشخوار خشم» معنادار می‌شود. به‌طور مشخص، خانواده‌هایی که از سبک ارتباطی مبتنی بر گفت‌وشنود استفاده می‌کنند، با ایجاد فضایی باز، ایمن و پذیرنده برای ابراز هیجانات، نقش محافظتی در برابر پرخاشگری و رفتارهای مخرب در فضای مجازی دارند. در مقابل، سبک ارتباطی همنوایی که بر اطاعت و سرکوب نظرات شخصی

استفاده از پرسش‌نامه‌های خودگزارش‌دهی ممکن است با سوگیری پاسخ‌دهی همراه باشد. پژوهش به دلیل ماهیت همبستگی، قابلیت اثبات علیت را ندارد و برای این منظور نیاز به مطالعات طولی یا تجربی است.

ملاحظات اخلاقی

در این پژوهش سعی بر این شد که آزمودنی‌ها پاسخ‌های خود را بدون استرس و با احساس مسئولیت پذیری پاسخ بدهند. به آنها گفته شد که از نوشتن نام و نام خانوادگی خودداری نمایند. همچنین، به آنها اعتماد داده شد که پاسخ‌های آنها محرمانه باقی ماند.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این پژوهش برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد و زیر نظر کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت و با کد اخلاقی IR.IAU.M.REC.1402.117 انجام گرفته است. ملاک‌ها و ضوابط اخلاقی انجمن روان‌شناسی آمریکا و ملاک‌های اخلاقی سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره ایران در نظر گرفته شد. تمام نکات اخلاقی شامل رازداری، در اولویت بودن سلامت روان‌شناختی شرکت‌کنندگان، امانت‌داری، دقت در استناددهی، قدردانی از دیگران، رعایت ارزش‌های اخلاقی در گردآوری داده‌ها، رعایت حریم خصوصی شرکت‌کنندگان توسط پژوهشگران مدنظر قرار گرفته است.

حامی مالی

تمام منابع مالی و هزینه پژوهش و انتشار مقاله تماماً بر عهده نویسندگان بوده و هیچ‌گونه حمایت مالی دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

مقاله برگرفته از پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد است. نویسنده اول دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد است؛ نویسنده دوم استاد راهنمای پایان‌نامه و نویسنده مسئول می‌باشند.

تعارض منافع

این نوشتار برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد با عنوان «رابطه الگوهای ارتباط خانواده و قلدری سایبری با نقش واسطه ای نشخوار خشم در نوجوانان دختر شهرستان خرمبید» است (گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت) است و با منافع شخصی یا سازمانی منافات ندارد.

تأکید دارد، با افزایش سرخوردگی‌های هیجانی و تقویت نشخوار خشم، احتمال بروز قلدری سایبری را افزایش می‌دهد. این نتایج ضمن تأیید ادبیات پژوهشی پیشین، تأکید می‌کنند که نشخوار خشم نه تنها پیامد الگوهای ارتباطی ناکارآمد در خانواده است بلکه خود عاملی تسهیل‌گر در تداوم رفتارهای قلدرانه در بستر مجازی بشمار می‌رود. بنابراین، این پژوهش با معرفی نشخوار خشم به‌عنوان حلقه واسطه بین خانواده و رفتارهای سایبری، دیدگاه نوینی را در تبیین سازوکارهای روان‌شناختی قلدری سایبری ارائه می‌دهد.

پیشنهاد‌های پژوهشی

طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی مهارت‌های ارتباطی مؤثر برای والدین به منظور تقویت گفت‌و شنود در خانواده‌ها. آموزش مهارت‌های تنظیم هیجان و مقابله با نشخوار خشم در نوجوانان به عنوان راهکاری پیشگیرانه در مدارس. بررسی نقش متغیرهای میانجی و تعدیلی دیگر مانند حمایت اجتماعی، هوش هیجانی و سبک‌های فرزندپروری در ارتباط بین الگوهای ارتباطی خانواده و قلدری سایبری. تعمیم پژوهش به سایر شهرستان‌ها و مناطق جغرافیایی برای تعمیم نتایج و شناخت تفاوت‌های فرهنگی. استفاده از روش‌های کیفی جهت درک عمیق‌تر تجربه نوجوانان و خانواده‌ها از قلدری سایبری و نشخوار خشم. این پژوهش بر روی جامعه‌ای محدود از دانش‌آموزان دختر انجام شده و استفاده از ابزارهای خودگزارشی، از محدودیت‌های آن بشمار می‌رود. با این حال، ارائه مدل ساختاری معتبر و تحلیل مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرها، نقطه قوت اصلی این مطالعه است. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی، از روش‌های ترکیبی (کمی و کیفی) و جوامع متنوع‌تر جهت بررسی ابعاد گسترده‌تر این مسئله بهره گرفته شود.

از منظر کاربردی، نتایج این پژوهش می‌تواند مبنای طراحی برنامه‌های آموزشی و پیشگیرانه مؤثر در مدارس و خانواده‌ها قرار گیرد. آموزش مهارت‌های تنظیم هیجانی به نوجوانان، ارتقای سبک ارتباطی گفت‌و شنود در والدین و شناسایی و مداخله زودهنگام در نشخوارهای ذهنی منفی از جمله راهکارهایی مؤثر هستند که می‌توانند میزان آسیب‌پذیری نوجوانان را در برابر تهدیدات فضای مجازی کاهش دهند.

محدودیت‌های پژوهش

جامعه آماری محدود به دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهرستان خرمبید بوده که ممکن است تعمیم نتایج به سایر گروه‌ها محدود باشد.

References

1. Handono, S G, Laeheem K, Sittichai R. Factors related with cyberbullying among the youth of Jakarta, Indonesia. *Children and Youth Services Review* 2019, 99, 235-239.
2. Ahmadi S, Basharpour .Predicting Cyberbullying Based on Online Disinhibition and Perceived Mother Acceptance with the Mediating Role of Emotional Stability: A Descriptive Study. *JRUMS* 2023, 22(4): 319-332
3. Talebi Khansari L. Presenting a structural model of analyzing the relationship between family communication patterns and achievement motivation with emphasis on the mediating role of students' academic adjustment. *Management and Educational Perspective*, 2021, 3(2), 151-173. doi: 10.22034/jmep.2021.302567.1065
4. Faulkner X. Culwin, F. When fingers do the talking: A study of text messaging. *Interacting with Computers*, 2015, (17), 167-185
5. Liu Q, Uji M, Shono M, Kitamura T. Internet and mobile phone text-messaging dependency: factor structure and correlation with dysphoric mood among Japanese adults. *Computer in Human Behavior*, 2019, 27: 1702-1709.
6. Bakar A A, Afthanorhan A. Confirmatory factor analysis on family communication patterns measurement. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2016, 219, 33-40.
7. Monjezi E, Haroon Rashidi H, Kazemian moghadam K. The Relationship between Family Communication Patterns and Attitudes toward Creativity: Mediating Role of Academic Vitality in Students. *Thinking and Children*, 2022, 12(2), 301-320. doi: 10.30465/fabak.2022.6695
8. Saeedi E, Sabourimoghadam H, Hashemi T. Predicting the relationship between emotional intelligence and anger rumination with the aggression of Tabriz university students. *Social Psychology Research*, 2020, 10(38), 65-82. doi: 10.22034/spr.2020.114691
9. Kline R. B. Principles and practice of structural equation modeling (4th ed.). 2015, The Guilford Press. Available at: <https://www.guilford.com/books/Principles-and-Practice-of-Structural-Equation-Modeling/Rex-Kline/9781462523344>,
10. Patchin JW, Hinduja S. Traditional and nontraditional bullying among youth: A Test of General Strain Theory. *Youth & Society*, 2011, 43(2), 727- 751.
11. Bayrami M, Alaie P. Bullying in female middle schools: the role of parenting styles and perception of family's emotional environment. *Journal of School Psychology*, 2013, 2(3), 38-56. doi: d-2-3-92-7-3
12. Koerner AF, Fitzpatrick M A. Communication in intact Families. In A Vangelisti (Ed.). *Handbook of family communication*, 2004, (pp. 177 - 195). Mahwah, NJ Erlbau.
13. Koroshnia M. Investigating the impact of dimensions of family communication patterns on the psychological adjustment of children. Master's thesis in educational psychology, Shiraz University. 2006.
14. Sukhodolsky D G, Golub A, Cromwell E. N. Development and validation of the Anger Rumination Scale. *Personality and Individual Differences*. 2001, 31, 689-700
15. Basharat MA, Mohammad Mehr R. Examining the psychometric properties of the anger rumination scale. *Advances in Nursing and Midwifery*, 2009, 19(65), 36-43. SID. <https://sid.ir/paper/108310/fa>
16. Besharat M A. Factorial and cross-cultural validity of a Farsi version of the Anger Rumination Scale. *Psychological Reports*, 2011, 108, 317-328.
17. Koerner AF, Schrodtt P. Family communication patterns theory: A social cognitive approach. Polity Press. 2019.
18. Zheng L, Li D, Liu J, Wang Y. Family communication and adolescent cyberbullying: A moderated mediation model. *Journal of Adolescence*, 2022, 94, 89-100. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2022.06.007>
19. Liu Y, Sun X, Yu C. Family communication, emotion regulation and adolescent adjustment. *Children and Youth Services Review*, 2021, 128, 106129. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2021.106129>
20. Wang Q, Chen X, Zhang J. Parental control and adolescent aggression in China: The mediating role of anger rumination. *Journal of Child and Family Studies*, 2020, 29(3), 721-732. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01612-5>
21. Karimi M, Rezaei A, Soltani Sh. The role of family communication patterns in predicting cyberbullying. *School Psychology Quarterly*, 2021, 10(2), 35-50. (In Persian)

22. Gross J J. Emotion regulation: Conceptual foundations. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (2nd ed., pp. 3–20). Guilford Press. 2015.
23. Martin R, Wallace C. Anger rumination and cyber-aggression in adolescents: A longitudinal analysis. *Computers in Human Behavior*, 2013, 139, 107547. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107547>
24. Zhu C, Huang S, Evans R, Zhang W. Cyberbullying among adolescents and children: A comprehensive review of the global situation, risk factors, and preventive measures. *Frontiers in Public Health*, 8, 556140. 2020, <https://doi.org/10.3389/fpubh.2020.556140>